

סוכות – נתיבות שלום

בעל הנתיבות שלום (רבי שלום נח ברזובסקי, האדמו"ר מסלונים) מעמיק במאמר שלפנינו על חג הסוכות- חג השמחה, שממנו שרשי השמחה לכל השנה. הנתיבות שלום מחדש שתנאי הכרחי לשמחה הוא יכולת להתעלות מעל לעולם הזה. חשוב לציין שאין ביהדות אידיאל של התנתקות מהעולם הזה ההיפך הוא הנכון, התורה מעודדת על ידי כל מצוותיה ודרכיה התעסקות מסיבית עם חומרות העולם. כאשר אנו מדברים על התנקות מהחמרות הכוונה להתנתק מהצד הבהמי והקטנוני של התעסקות בחומר לשם ההנאה הפיזית בלבד, כמטרה בפני עצמה. אך כאשר ההנאה הפיזית היא חלק ממכלול של תיקון רוחני, מוסרי או נפשי אין בה שלילה. לצורך משל, כאשר אדם אוכל דברים טעימים אך לא בריאים כדי להנות יש בזה קלקול ושלילה. אך אם הוא עושה זאת כחלק מעינוג רוחני כללי, למשל בשבת עם זמירות ודברי תורה המענגים את הנפש והנשמה, והוא חפץ שגם הגוף יהיה מחובר לחוויה השבתית, או אדם שאוכל עם אשתו ארוחה טעימה כחלק מחוויה חיובית של יחד אמיתי, אין בזה שלילה אלא מעלה.

"ולקחתם לכם ביום הראשון... ושמחתם לפני השם אלוהיכם" (ויקרא כ"ג מ'). משמעות הכתוב שכל תכלית מצות לקיחת ארבעה מינים היא "ושמחתם לפני השם אלוהיכם". וצריך להבין איך קשורה מצוה זו לתכלית השמחה שהיא התוכן הפנימי של חג הסוכות זמן שמחתנו. עוד צריך ביאור אומרים "ל שמשמחת בית השואבה היו שואבין רוח הקודש (התוספות בסוכה דף נ' ע"ב מביאים ירושלמי שאומר שמשם שואבים רוח הקודש, שהשכינה שורה מתוך שמחה, שכתוב: "ויהי כנגן המנגן ותהי עליו רוח ה', ומביא סיפור על הנביא יונה בן אמיתי שהיה מעולי רגלים ובשמחת בית השואבה שרתה עליו שכינה). למה דווקא במצווה ובשמחה זו נתעלו עד למדרגת רוח הקודש. כן צריך ביאור הקשר הפנימי של המצוות שנצטוונו עליהם בחג, ישיבת סוכה ארבעת המינים וניסוך המים, דמסתבר (שהרי מסתבר) שכל המצוות קשורות למהות החג, כשם שמצוות מצה קשורה לענינו של חג הפסח וכיוצא בזה.

והענין, דהנה מידת השמחה אי אפשר ליהודי להשיגה אלא כאשר מתנער כליל מכל הנאות ועניני העולם הזה. כאשר האדם שקוע בהם, לעולם אינו בא על סיפוקו, כמאמר חז"ל אין אדם יוצא מזה העולם וחצי תאוותו בידו, ואינו שבע לעולם, בחינת משביעו רעב, רק כשמתנער מכל עניני העולם הזה אז מגיע למדת השמחה האמיתית. ועל דרך המשל המובא מבעלי המוסר, למלך אחד שהיה חולה מאוד והרופאים אמרו שרפואתו היחידה היא שילבש כתונת של אדם ששרוי בשמחה ללא כל דאגות, וכאשר הלכו לחפש ולבקש לא מצאו שום אדם נטול דאגות, וכאשר לאחר מאמצים מרובים נמצא סוף סוף אדם שמח וטוב לב שאין לו כל דאגות אמר להם שאין לו בכלל כתונת, ואלמלי (ואם היה לי כתונת כבר היו לי דאגות סביבה, רק מחמת שאין לי מאומה הריני שרוי תמיד בשמחה ואני מחוסר כל דאגה. והוא כאמור שאי אפשר להשיג את השמחה כל עוד שיש לאדם רצונות העולם הזה.

ולכן חג הסוכות הוא זמן שמחתנו, שענינו להתנער מעניני העולם הזה, כמאמר מרן בעל בית אברהם זי"ע שבסוכות יהודי מתנער מביתו ומכל עניני הנאות העולם הזה ומתבודד עם הקדוש ברוך הוא בסוכתו. ולכן המצוה באה רק לאחר הימים הנוראים, ראש השנה ויום הכיפורים, כי אז איש יהודי מסוגל יותר להתנער מכל עניני הנאות העולם הזה ולהיות עם קונו בלבד. עוד איתא בבית אברהם, שיום כפור מכפר על החטאים והפגמים העבים והמגושמים, אך עדיין נשאר בו ריח רע מהנאות ההיתר והרשות, ועל כן עיקר עבודת השם בחג הסוכות הוא שיהודי יתנער מכל הנאות ועניני עולם הזה, שעל ידי זה מסתלק ממנו הריח רע ונטהר לגמרי גם מכל עניני הרשות והנאות היתר. והביאור בזה, שביום הכיפורים העבודה היא במדת היראה, ויראת השם היא רק על עניני איסור ולא על עניני היתר ורשות, אבל חג הסוכות מדתו אהבה בחינת וימינו תחבקני, והכלל במידת האהבה הוא כמו דאיתא ב"פרי הארץ" שכל הנאה גשמית היא בחינת "נרגן מפריד אלון" (על ידי ריגונו ותרעומתו מפריד ממנו אלופו של עולם - משלי ט"ז ופירוש רש"י שם) שמפריד בין יהודי להקב"ה, ובכדי להשיג את מדת אהבת השם ולדבקה בו צריך יהודי לוותר על כל הנאות העולם הזה, וזהו עיקר העבודה בחג הסוכות להתנער מכל עניני העולם הזה. ולכן החג הזה הוא זמן שמחתנו, שבו מסוגלים להשיג את מדת השמחה בשלימות כי מתקיים בו כמאמר מרן הקדוש מקוברין זי"ע איזה עולם מלא אור ומתיקות, לאלה שאינם שקועים בו, ואיזה עולם חשוך ומר הוא לאלו השקועים בו, וכיוון שעל ידי מצוות סוכה מתנער ופורש לגמרי מכל שייכות לעניני העולם הזה ואינו שקוע בו זוכה לזמן שמחתנו מלא אור ומתיקות"